

УДК 351:796.03

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-12\(30\)-346-353](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-12(30)-346-353)

Лелека Віталій Миколайович кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної культури та спорту, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, <https://orcid.org/0000-0001-5680-7784>

ПРОГРАМНО-НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В США

Анотація. У статті розкрито особливості фізичного виховання в системі початкової, середньої та старшої школи в США. Теоретично обґрунтовано програмно-нормативне забезпечення фізичного виховання у США. *Метою статті* є обґрунтування програмно-нормативного забезпечення фізичного виховання в США. Проаналізовано американський досвід реалізації освіти в сфері фізичного виховання, котрий являє собою спектр іноваційних доробок і розробки нових підходів щодо організації фізичного виховання та вдосконалення існуючої системи фізичного виховання в освітніх закладах країни. Аналіз основних пріоритетів фізичного виховання у школах США надає можливість визначити характерні риси та позитивні аспекти в організації фізичної підготовки здобувачів освіти й долучити їх у вітчизняну практику.

Зазначено, що загальноосвітні програми в США діють згідно стандартів загальнонаціональних програм тестування рівня фізичної підготовленості дітей та молоді, які розроблені провідними організаціями в області фізичного виховання та спорту та Президентською радою з фізичної підготовленості та спорту. Це такі програми як «Виклик президента», «Фітнесграма», «Фізікл бест» тощо.

Вагомим досягненням у галузі тестування у США є робота зі стандартизації тестів і перевірка на об'єктивність та надійність отриманих результатів. Об'єктивність тесту передбачає можливість одержання схожих результатів при його застосуванні двома і більше викладачами в одній і тій же групі. Надійними результати визнаються лише тоді, коли досліджувані у двох або більше спробах стійко показують приблизно однакові результати, що характеризують їх істинні можливості. Ці критерії визначаються за допомогою методів статистики.

Освіта в США переважно державна. Вона контролюється та фінансується федеральною владою, владою окремих штатів та місцевою владою.

Ключові слова: фізичне виховання, здобувачі освіти, програмно-нормативне забезпечення, заклади освіти, матеріально-технічна база.

Leleka Vitalii Mykolayovych Candidate of Pedagogical Sciences, associate professor of the Department of Physical Culture and Sports, V.O.Sukhomlynskyi National University of Mykolai, <https://orcid.org/0000-0001-5680-7784>

PROGRAM AND REGULATORY PROVISION OF PHYSICAL EDUCATION IN THE USA

Abstract. The article reveals the peculiarities of physical education in the system of elementary, middle and high schools in the USA. The program-normative provision of physical education in the USA is theoretically substantiated. The purpose of the article is to substantiate the program-normative provision of physical education in the USA. The American experience in the implementation of education in the field of physical education is analyzed, which represents a spectrum of innovative improvements and the development of new approaches to the organization of physical education and improvement of the existing system of physical education in the country's educational institutions. The analysis of the main priorities of physical education in the schools of the USA provides an opportunity to determine the characteristic features and positive aspects in the organization of physical training of students and to include them in domestic practice.

It is noted that general education programs in the USA operate according to the standards of national programs for testing the level of physical fitness of children and youth, which were developed by leading organizations in the field of physical education and sports and the Presidential Council on Physical Fitness and Sports. These are programs such as "Challenge of the President", "Fitnessgram", "Physical Best", etc.

A significant achievement in the field of testing in the USA is the work on standardization of tests and verification of the objectivity and reliability of the obtained results. The objectivity of the test implies the possibility of obtaining similar results when it is applied by two or more teachers in the same group. The results are recognized as reliable only when the subjects in two or more attempts consistently show approximately the same results, which characterize their true capabilities. These criteria are determined using statistical methods.

Education in the USA is mainly public. It is controlled and funded by federal, state, and local governments.

Keywords: physical education, education seekers, software and regulatory support, educational institutions, material and technical base.

Постановка проблеми. Особливістю фізичного виховання в США є наявність загальнонаціональних стандартів у цій сфері, а також рекомендацій провідних організацій з фізичної культури та спорту, які стосуються розробки шкільних програм з фізичного виховання. Кожен шкільний округ, школа,

вчитель фізичного виховання повинні скласти власну програму, враховуючи положення та рекомендації урядових програм, адаптовуючи існуючі наукові теоретичні концепції до умов конкретної общини, школи або класу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Диференціація навчання відбувається за допомогою зовнішньо демократичного способу вибору предметів. Для всіх учнів обов'язковими є невелика кількість предметів: рідна мова, суспільні дисципліни, фізкультура, природознавство і математика. Програма необов'язкових (елективних) предметів включає до сотні різноманітних курсів [1 – 5].

Метою статті є обґрунтування програмно-нормативного забезпечення фізичного виховання в США.

Виклад основного матеріалу. На практиці складанням шкільних програм займаються відділи освіти адміністрацій штатів, а в більшості штатів (понад 60%) програми складаються на рівні самих шкіл на основі рекомендацій провідних організацій в цій сфері. Кількість навчального часу, що відводиться для занять фізичним вихованням, в різних штатах є приблизно такою як на рисунку 1.

Перший етап розробки навчальної програми на місцевому рівні здійснює спеціально створена комісія, що складається з викладачів фізичного виховання, адміністратора школи, координатора навчальних програм на рівні округу, батьків. Ця комісія визначає цілі програми та спектр різновидів рухової активності, що рекомендуються в навчальних курсах для кожного класу [2, 4].

На другому етапі складання програми кожен викладач робить її більш спеціалізованою, такою, що відповідає потребам кожного класу, з врахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів [3, 5].

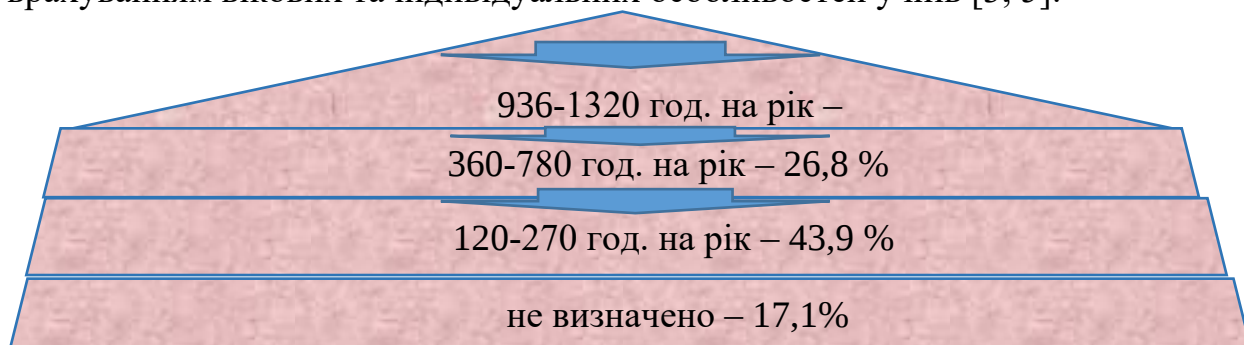

Рис. 1. Кількісний показник проведення занять фізичним вихованням у різних штатах США

В 1996 році Національною асоціацією Спорту та Фізичного виховання розроблено стандарти рівня підготовленості вчителів фізичного виховання. Ці ж стандарти є критерієм для акредитації університетських програм підготовки вчителів фізичного виховання. Серед нормативних документів у сфері освіти

США слід згадати і про такі як: «Нація готова: вчителі 21 століття», «Доповідь національної комісії з викладання і майбутнього Америки», «Здоров'я нації 2010», «Національні стандарти у фізичному вихованні» та ін.

Серед *позитивних аспектів ліберального підходу* до формування шкільних програм з фізичного виховання можна віднести такі [1, 3:

- кожна школа самостійно визначає кількість часу, що відводиться на фізичне виховання кожного класу;
- шкільний округ, школа, вчитель фізичної культури або навіть окремий клас можуть обирати види спорту і рухової активності для занять на уроках фізичної культури та факультативних заняттях.

При складанні відповідних програм максимально враховуються такі фактори [2, 4]:

- політика відповідного штату щодо фізичного виховання;
- соціально-культурні, етнічні та інші особливості громади, яка проживає на відповідній території;
- наявна матеріально-технічна база; рівень фізичної підготовленості конкретної групи школярів;
- потреби, інтереси, рухові здібності дітей; спортивна спеціалізація вчителя фізичної культури.

Можливі *негативні аспекти цього підходу* до складання програм з фізичного виховання в США пов'язані, насамперед, з тим, що в деяких школах на уроки фізичної культури може відводитись досить мала кількість годин. Зокрема, певні навчальні заклади практикують проведення таких уроків усього 1-2 рази на тиждень, або й узагалі відмовляються від обов'язкових занять [2, 5].

Таблиця 1

Пріоритети в програмах з фізичного виховання в закладах освіти США

Програмне забезпечення	Початкова школа, у %	Середня школа, у %	Старша школа, у %	Загалом
1	2	3	4	5
Формування характеру, особиста та соціальна культура	14	14	14	14
Рухові навички та форми рухів	55	19	17	30
Кількість шкіл	526	312	304	1142
Підготовка до змагань	6	13	12	10

Загалом, питанням фізичного виховання, зокрема, розробкою відповідних рекомендацій та програм займається досить велика кількість структур до компетенції яких входить діяльність й у інших сферах (табл. 2). Наприклад, такі організації як Американське онкологічне товариство, Американська асоціація діабету, а також Американська асоціації серця проводять власні дослідження на основі яких розробляються рекомендації, щодо занять руховою активністю. Згаданими організаціями фізичне виховання розглядається як невід'ємна складова шкільної освіти, спрямована на забезпечення здоров'я та благополуччя учнів середніх шкіл. Фізичне виховання також визнається центральним компонентом шкільних програм охорони здоров'я, метою яких є, насамперед, профілактика ожиріння та супутніх цьому явищу захворювань серцево-судинної системи [3, 5].

Таблиця 2

Найпоширеніші різновиди рухової активності в школах США (n=1142)

Програмне забезпечення	Початкова школа, у %	Середня школа, у %	Старша школа, у %	Загалом, у %
1	2	3	4	5
Баскетбол	94	89	83	94
Волейбол	85	19	17	87
Персональний фітнес	86	83	92	87
Футбол (європейський)	86	82	84	84
Стрибки зі скакалкою	89	87	68	81
Американський футбол	67	84	82	78
Бейсбол/ софтбол	68	82	78	76
Танці	85	71	57	71
Дисковий спорт (метання тарілок «Фрісбі»)	64	72	75	70
Різновиди хокею	65	67	69	67
Важка атлетика	21	65	89	58
Боулінг	72	53	47	57
Теніс	52	57	61	57
Легка атлетика	57	62	43	54
Гандбол	23	52	64	46
Гольф	32	25	41	33

Організацією республіканського значення є NSPPA (Національна коаліція пропаганди рухової активності). Ця організація курує питання організації раціонального дозвілля, в тому числі серед учнівської молоді. Масштабним документом, розробленим за участі NSPPA є «Національний

план рухової активності». Значна кількість програм з фізичного виховання систематизована на спеціальному веб-порталі під назвою PHYSICAL EDUCATION CENTRAL. Цей електронний ресурс дозволяє будь-якому користувачеві знайти програму тренування, яка б відповідала його віку, статі та вподобанням. Згадані програми, знову ж таки, нагадують радше спрощений варіант звичного для нас конспекту уроку з фізичної культури на певну тему (гімнастика, баскетбол, волейбол тощо) [1, 2].

Крім загальноосвітніх програм в США діють декілька загальнонаціональних програм тестування рівня фізичної підготовленості дітей та молоді, які розроблені провідними організаціями в області фізичного виховання та спорту та Президентською радою з фізичної підготовленості та спорту. Це такі програми як «Виклик президента», «Фітнесграма», «Фізікл бест» тощо [2, 5].

Вагомим досягненням у галузі тестування у США є робота зі стандартизації тестів і перевірка на об'єктивність та надійність отриманих результатів. Об'єктивність тесту передбачає можливість одержання схожих результатів при його застосуванні двома і більше викладачами в одній і тій же групі. Надійними результати визнаються лише тоді, коли досліджувані у двох або більше спробах стійко показують приблизно однакові результати, що характеризують їх істинні можливості. Ці критерії визначаються за допомогою методів статистики [1, 5].

Окрім результатів складання тестових нормативів для оцінки рівня фізичної підготовленості, зокрема в штаті Каліфорнія, враховують також особливості тілобудови. При цьому оцінюється відсоток жирової тканини та гармонійність розвитку м'язового компоненту. Згідно цього створено програму «Physical best», яка є комплексною освітньо-оздоровчою програмою, що розроблена викладачами фізичної культури для викладачів фізичної культури та зосереджена на [2, 4]:

- навчанні усіх дітей незалежно від рухових задатків, фізичних та психічних можливостей, або дітей з тими чи іншими вадами;
- перехід учнів до самостійної рухової активності задля власного рівня здоров'я та тренуваності;
- сприянні регулярній руховій активності для задоволення та розваги.

Згадані вище тестові програми лежать також в основі спеціальної програми занять фізичною підготовкою, що побудована на тестах і розроблена для дітей та підлітків віком від 6 до 17 років. Програма «Виклик президента» була започаткована в 1986 році президентом США Рональдом Рейганом. На сьогодні програма включає в себе 10 тестових вправ. У ній зазначено три варіанта нормативів залежно від рівня фізичної підготовленості. Нормативи диференціюються залежно від віку та статі. Якщо учень спроможний виконати на високому рівні усі тестові вправи він може отримати спеціальну президентську відзнаку, що надається у формі іменного посвідчення за підписом президента [1, 3].

Крім поділу на потоки за тестовим відбором, учні класу часто розбиваються на різні групи в залежності від рівня знань з того чи іншого предмету. Справа в тому, що в американських школах не існує перевідних іспитів і всі учні переходять з класу в клас незалежно від своїх успіхів. Коли виясняється, що деякі учні класу не можуть засвоювати новий учбовий матеріал, їх об'єднують в окремі групи [2, 4].

В середній школі обов'язкові предмети викладаються за програмами, єдиними для всіх шкіл штату. Порядок проходження різних тем, швидкість і методика викладення навчального матеріалу визначаються учителем. Підручників як таких немає. У великих книгах-каталогах перераховано багато посібників з кожного предмету. Вчитель може вибрати 5-6 книг, після уважного ознайомлення з ними здійснюється замовлення для усіх учнів. Урок триває 40 хвилин, перерви короткі. Наповнюваність класів – 20-25, а в спеціальних класах – не більше 12-15 учнів. Багато шкіл обмежують тижневе навантаження учнів 18-19 годинами, натомість багато часу віддається факультативам [1, 4, 5].

Усні відповіді непопулярні, домінуюча форма перевірки – тест; екзамен – це просто великий тест. Випускних екзаменів немає. Замість цього в 11-му класі учні складають SAT (Scholastic Aptitude Test) – тригодинний тест, що складається з двох частин (рідна мова і математика). Протягом 12-го класу школярі розсилають по університетах результати цього тесту (в балах) разом із списком пройдених ними предметів (з оцінками) [2, 5].

Висновки. Таким чином, освіта в США переважно державна. Вона контролюється та фінансується федеральною владою, владою окремих штатів та місцевою владою. Безкоштовні державні школи зазвичай управляються демократично обраними шкільними радами (school boards), кожна з яких має юрисдикцію над шкільним округом. Усі штати поділений на шкільні округи; на чолі кожного стоїть шкільний комітет (рада), у функції якого входить розгляд всіх питань, що визначають роботу шкіл і розмір шкільного бюджету, прийом і звільнення вчителів, їх зарплата, відбір і рекомендації підручників тощо.

Шкільні ради визначають шкільні програми та визначають джерела їх фінансування. В державних школах навчається близько 85% дітей, інша частина відвідує платні приватні школи, більшість з яких мають певне релігійне спрямування. Програми початкової та Середньої шкіл передбачають обов'язкове фізичне виховання. Старша школа (англ. high school) – останній етап середньої освіти в США, який триває з 9 по 12 класи. На фізичну культуру, при цьому відводиться 1-2 роки.

Література:

1. Comprehensive School Physical Activity Programs: Helping All Students Achieve 60 minutes of physical Activity Each Day-American Alliance for HEALTH Physical Education, Recreation and Dance, 2013. P. 3-31.

2.Davis B., Bull R., Roskoe D., Physical Education and Study of Sport. Harcourt Health Sciences. 2002. 698 p.

3.Frank K. A. Ways in which intercollegiate athletics contribute to university success. North Carolina State University, 2002. P. 47-55.

4.Fullan R., Change forces with a Vengeance-Routledge Farmer, Taylor and Francis Group. London and New York, 2000. 260 p.

5.Maxcy J. G. The NCAA and University Sports in America : Governance to Maximize Economic Value. Temple University, Philadelphia, Pennsylvania, USA. URL: <http://ssrn.com/abstract=2405242>

References:

1.Comprehensive School Physical Activity Programs: Helping All Students Achieve 60 minutes of physical Activity Each Day [Comprehensive School Physical Activity Programs: Helping All Students Achieve 60 minutes of physical Activity Each Day]. (2013). American Alliance for HEALTH Physical Education, Recreation and Dance, 3-31 [in English].

2.Davis B., Bull R., Roskoe D. (2002). Physical Education and Study of Sport [Physical Education and Study of Sport]. Harcourt Health Sciences. 698 [in English].

3.Frank K. A. (2002). Ways in which intercollegiate athletics contribute to university success [Ways in which intercollegiate athletics contribute to university success]. North Carolina State University, 47-55 [in English].

4.Fullan R. (2000). Change forces with a Vengeance-Routledge Farmer, Taylor and Francis Group [Change forces with a Vengeance-Routledge Farmer, Taylor and Francis Group]. London and New York, 260 [in English].

5.Maxcy J. G. The NCAA and University Sports in America [The NCAA and University Sports in America]: Governance to Maximize Economic Value. Temple University, Philadelphia, Pennsylvania, USA. URL : <http://ssrn.com/abstract=2405242> [in English].